

Tündérr királynő **(Ruttkai Éva)**

Királynő volt. Hófehér ruhában, aranypántos, magas sarkú szandálban, vállán lazán libbenő, könnyű selyemsállal belépett a vendégekkel zsúfolt, nyáresti balatoni kerthelyiségbe, lassan végiglépdelt az asztalok között, s kedvesen, szinte csak a szemével mosolyogva fogadta az ismeretlen rajongók halkán, udvariasan elmormogott köszönését – tudta, hogy királynő: uralkodott az emberek szívében.

Színésznő volt. Miközben elegáns könnyedséggel haladt az asztalok között, érezte, melyik pillanatban kell hátrafordulnia, s kérdő-csodálkozó mosollyal leleplezni azt az urat vagy hölgyet, aki a háta mögött már nem mosolygott rá. Mosolya ilyenkor szélesebb lett, szeme kikerekedett, édes-kaján cinkossággal nézett farkasszemet a hölgygel vagy az úrral, szeme azt súgta: *Édesem, örülök, hogy te is tudod, én is tudom: ez csak játék, de vigyázz, mert én jobban csinálom!* Aztán helyet foglalt, még le sem ült, már rendetlenséget teremtett maga körül, földre esett a táská, válláról lecsúszott a kendő, elgurult a hajtű. *Retttenetesen éhes vagyok!* – mondta az asztala mellett egy pillanat alatt a földből kinőtt pincérnek, és boldogan merült el az étlap tanulmányozásában.

Anyá volt. Végigböngészte a ruhaüzlet egész választékát – a boltvezető ott udvariaskodott a két eladó mögött –, fél óra múltán végül kiválasztott egy kétrészes, könnyű, nyári nadrágkosztümöt. *Ezt kérem!* Az eladók tanácstalanul bámultak főnökasszonyukra, aki hosszan köszörülte a torkát, azután volt bátorsága csak megszólalni: *A művésznőnek talán ez a piros... és ez nem is a művésznő mérete... alighanem kicsi lesz...* Ruttkai Éva megsimogatta mosolyával a körülötte sorakozó hölgyeket: *Alighanem. Sőt, biztosan. A lányom színe a piros, ez az ő mérete. Neki lesz születésnapja, nem nekem.* És hóna alá csapva a piros portékát, diadalmasan kivonult az üzletből.

Gyerek volt. Este tízkor, előadás után, a színházból hazafelé menet „fölugrott” édesanyjához, leült a parányi konyhában, és jóízűen, kis lábaskából falatozta kedvenc ételét, a paprikás krumplit. Közben hallgatta anyja történeteit a házbeliek viselt dolgairól, Péter atya gyönyörű vasárnapi prédikációjáról, a fűszeres okvetetlenkedő ostobaságáról.

Nő volt. Divatfotó, 1947: csípőre tett kézzel, ujjai között lazán tartott cigarettával (soha nem dohányzott!), csábítóan pillantva az őt bámulókra mosolyog a fényképezőgépből. Nő: hódítani akar. Kihívó, de távolságot tart, kacér, de állig begombolkozott, mozdulata kitárulkozó, mosolya megfajthetetlen titok. Nő, minden porcikája azt sugallja: próbálg meg hódítani! Nő, minden porcikája azt sugallja: nem lesz könnyű!

Művész volt. Mrožek világhírű darabját, a *Tangót* próbálták 1984 őszén a Pesti Színházban. Több tonna tehetség a színpadon: Páger Antal, Gobbi Hilda, Darvas Iván, Ruttkai Éva... Mellettük két már rangot szerzett ifjú színész: Szilágyi Tibor és Gálffi László. És ráadásnak egy főiskolás csitri: Eszenyi Enikő. Lassan formálódik az előadás, az apró részletek nem akarnak összeolajozott egységgé gömbölyödni. A rendező a főiskolással próbál, órákig neki magyaráz, a nagy öregek a társalgóban üldögélnek, morgolódnak, fecsegnek. Próba után Ruttkai Éva és Gobbi Hilda nap mint nap az Anna

presszóban, egy pohárka konyak mellett „rendezi” az előadást: *ha... és akkor te... de akkor én... hát ott majd az Iván!... és én a Ténivel?...* Alakul az előadás. A színház kicsi: két öltöző a négy férfinak, a két női öltözőben Ruttkai Éva és Gobbi Hilda. A csitri főiskolás kucorogjon a fodrászoknál. Ruttkai Éva átöleli Eszenyi Enikőt: *Gyere, öltözz nálam, legalább majd mindent jól megdumálunk...* És megszületik az előadás.

A barátom volt és a testvérem, és életemből korán eltávozott édesanyám helyett szerető anyám.

Ruttkai Éva ember volt. Mindenki boldogabb lett a mosolyától.

Verona napsütötte ege alól mosolyog ránk Júlia, Moszkvából integet felénk Natasa, Lüsziisztraté ravasz bölcsességgel figyelmeztet mindannyiunkat: legyetek okosak és békeszeretők...

„Tudd viselni a keresztedet, és higgy! Én hiszek, és ha a hivatásomra gondolok, már nem félek az élettől” – néz szembe az élet megpróbáltatásaival Nyina, Csehov hősnője.

Sok-sok évvel ezelőtt e szavakat Ruttkai Éva, szemében bujkáló mosollyal mondta el a színpadon. Nem félt az élettől.

Amíg élt színésznő volt: egy országot tanított meg hinni és mosolyogni.

Ha elfelejtjük a mosolyát, mi leszünk szegényebbek.

Ruttkai Éva mosolya: Magyar Örökség.

Szigethy Gábor